

การตัดสินใจย้ายถิ่นของนักศึกษาไทย เพื่อศึกษาต่อในประเทศมาเลเซีย

Migration Decision Making of Thai Students for Further Education in Malaysia

ผู้วิจัย ศันสนีย์ จันทร์อานุกาพ^{1*}

Sansanee Chanarnupap¹

csansanee@tsu.ac.th

นิสากร กล้านรงค์²

Nisakorn Klanarong²

มูหำหมัด สาละบิง³

Muhammad Salaebing³

ศุภรัตน์ พิณสุวรรณ⁴

Suparat Pinsuwan⁴

ชีวันนัท คุณพิทักษ์⁵

Cheewanan Kunpitak⁵

สมสมัย เอียดคง⁶

Somsamai Iadkong⁶

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่อง “การตัดสินใจย้ายถิ่นของนักศึกษาไทยเพื่อศึกษาต่อในประเทศมาเลเซีย” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในประเทศมาเลเซีย บทความนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC* กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาไทยที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรีในประเทศมาเลเซีย จำนวน 258 คน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยตั้ง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.48) และปัจจัยเกี่ยวพัน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.30) มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในประเทศมาเลเซียมากกว่าปัจจัยผลึก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.85) ปัจจัยตั้งที่สำคัญ เช่น โอกาสการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24) ปัจจัยผลึกที่สำคัญ เช่น ค่านิยมในสังคมไทยที่ให้คุณค่าการศึกษาต่อต่างประเทศ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68) ปัจจัยเกี่ยวพันที่สำคัญ เช่น โอกาสการปฏิบัติศาสนกิจ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29)

คำสำคัญ : การตัดสินใจย้ายถิ่น, นักศึกษาไทย, การศึกษาต่อ, ประเทศมาเลเซีย

¹ อ.ดร., คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ อ.เมือง จ.สงขลา 90000

² ผศ.ดร., คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ อ.เมือง จ.สงขลา 90000

³⁻⁴ ผศ., คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ อ.เมือง จ.สงขลา 90000

⁵ อ., คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ อ.เมือง จ.สงขลา 90000

⁶ นักวิชาการ, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ อ.เมือง จ.สงขลา 90000

*Corresponding author: csansanee@tsu.ac.th โทร. 074 317600 ต่อ 1632

Abstract

The research paper entitled “Migration Decision Making of Thai Students for Further Education in Malaysia” aims to study the factors of migration decision making for further education in Malaysia. This paper employed survey research. Data were collected by mean of self - administered questionnaires and analyzed by using SPSS/PC*package. The samples were 258 Thai students studying Bachelor degree in Malaysia. The research revealed that pull factors (Mean = 3.48) and supportive factors (Mean = 3.30) have more influence on migration decision making for further education in Malaysia than push factors (Mean = 2.85). An example of the significant pull factors is an opportunity to fluency in English language (Mean = 4.24). An example of the significant push factors is the traditional Thai values place on the growing prestige of international tertiary study (Mean = 3.68). An example of the significant supportive factors is an opportunity to perform religion acts (Mean = 4.29).

Keywords : Migration Decision Making, Thai Student, Further Education, Malaysia

บทนำ

ความสำคัญของการวิจัย

ประเทศมาเลเซียต้องการที่จะเป็นศูนย์กลางความเป็นเลิศด้านการศึกษาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยกำหนดเป้าหมายที่จะเป็นประเทศส่งออกทางการศึกษาที่ใหญ่เป็นอันดับหกของโลกภายในปี ค.ศ.2020 รองจากประเทศสหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร ฝรั่งเศส เยอรมัน และออสเตรเลีย รัฐบาลมาเลเซียพยายามพัฒนายุทธศาสตร์ด้านการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เช่น สนับสนุนธุรกิจภาคเอกชนที่ส่งเสริมการศึกษาต่อในประเทศมาเลเซีย อำนาจความสะดวกและลดความยุ่งยากในการสมัครเรียน ส่งเสริมมาตรการทางการตลาดในต่างประเทศโดยเฉพาะในประเทศมุสลิม สนับสนุนให้มหาวิทยาลัยในต่างประเทศเข้ามาตั้งวิทยาเขตในประเทศมาเลเซีย เป็นต้น การสนับสนุนของรัฐบาลมาเลเซียส่งผลให้นักศึกษาจากทั่วโลกรวมถึงนักศึกษาไทย โดยเฉพาะจากภาคใต้ให้ความสนใจที่จะศึกษาต่อในประเทศมาเลเซียมากขึ้น นักศึกษาไทยในประเทศมาเลเซียมีจำนวนเพิ่มขึ้น (ตารางที่ 1)

ประเทศไทยกลายเป็นประเทศต้นทางลำดับที่ 14 ซึ่งส่งนักศึกษาเข้าสู่ระบบการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของประเทศมาเลเซีย (ตารางที่ 2) (Ministry of Higher Education, www.moe.gov.my)

การเพิ่มจำนวนมากขึ้นของนักศึกษาไทยในประเทศมาเลเซียโดยเฉพาะในช่วงปี ค.ศ. 2003-2009 ส่งผลทำให้มีการจัดตั้งสมาคมนักศึกษาไทยในมาเลเซีย (Thai Student Association in Malaysia, TSAM) ขึ้นเมื่อวันที่ 23 มกราคม ค.ศ.2010 ภายใต้การสนับสนุนของสถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นศูนย์กลางส่งเสริมความสัมพันธ์และการประสานงานให้ความช่วยเหลือนักศึกษาไทยที่กำลังศึกษาในประเทศมาเลเซีย ผลงานเด่นของสมาคมนักศึกษาไทยในมาเลเซีย ประจำปี ค.ศ. 2016 อาทิ โครงการละศีลอดของนักศึกษาไทยในมาเลเซียโครงการกีฬาประเพณีของนักศึกษาไทยในมาเลเซีย เป็นต้น โครงการเหล่านี้มีส่วนช่วยสร้างชุมชนนักศึกษาไทยในประเทศมาเลเซีย (TSAM, <https://mytsam.org>)

ตารางที่ 1 จำนวนนักศึกษาไทยในประเทศมาเลเซีย ปี 2003 - 2010

สถาบันอุดมศึกษา	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
รัฐบาล	475	360	493	464	719	803	809	786
เอกชน	406	475	501	480	429	661	870	939
รวม	881	835	994	944	1,148	1,464	1,679	1,725

ที่มา : Ministry of Higher Education (2011)

ตารางที่ 2 อันดับประเทศต้นทางของนักศึกษาต่างชาติในประเทศมาเลเซีย ประจำปี ค.ศ. 2008

อันดับที่	ประเทศต้นทาง	อันดับที่	ประเทศต้นทาง	อันดับที่	ประเทศต้นทาง
1	จีน	6	เยเมน	11	โซมาเลีย
2	อินโดนีเซีย	7	บอตสวานา	12	มัลดีฟส์
3	อิหร่าน	8	ซูดาน	13	ซาอุดีอาระเบีย
4	ไนจีเรีย	9	อิรัก	14	ไทย
5	บังคลาเทศ	10	ปากีสถาน	15	ลิเบีย

ที่มา : Ministry of Higher Education (2011)

ผู้วิจัยพยายามสืบค้นข้อมูลซึ่งเป็นปัจจุบันเกี่ยวกับ สถิติจำนวนนักศึกษาไทยในประเทศมาเลเซีย พบว่า สมาคมนักศึกษาไทยในมาเลเซียได้ขึ้นทะเบียนรายชื่อนักศึกษาไทยไว้ โดยข้อมูล ณ วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2560 ระบุว่า มีนักศึกษาไทยในประเทศมาเลเซีย จำนวน 725 คน กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ จำนวน 21 แห่ง สาขาวิชายอดนิยมสามอันดับแรกได้แก่ สาขาวิชาอิสลามศึกษา สาขาวิชาคอมพิวเตอร์และมัลติมีเดีย และสาขาวิชาภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยนักศึกษาไทยในมาเลเซียส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง นับถือศาสนาอิสลาม และมีภูมิลำเนามาจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย (TSAM, <https://mysam.org>)

ไม่เพียงเท่านั้น ผู้วิจัยยังพบว่า ปัจจุบันมีนักศึกษาไทยจากจังหวัดชายแดนภาคใต้เดินทางไปศึกษาต่อต่างประเทศ กว่า 9,000 คน ใน 24 ประเทศทั่วโลก โดยมีแหล่งทุนการศึกษาจากภายนอกเข้าไปประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้นักเรียนไทยมุสลิมจากจังหวัดชายแดนภาคใต้เลือกไปศึกษาต่อต่างประเทศทั้งในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา โดยเฉพาะแหล่งทุนการศึกษาจากประเทศตุรกี อินโดนีเซีย และมาเลเซีย ด้วยเหตุนี้ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) จึงได้จัดตั้งศูนย์ประสานงานนักศึกษาไทยจังหวัดชายแดนภาคใต้ในต่างประเทศ และชมรมผู้ปกครองนักศึกษาไทยจังหวัดชายแดนภาคใต้ในต่างประเทศขึ้น เมื่อวันที่ 9 สิงหาคม พ.ศ. 2559 ภายใต้งานดูแลของกองกิจการต่างประเทศ ศอ.บต. เพื่อเป็นศูนย์กลางระหว่างผู้ปกครองและนักศึกษา ในการนี้ได้รับความร่วมมือจากชมรมและสมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยในต่างประเทศ ในการอำนวยความสะดวก ประสานงาน ตลอดจนให้ความช่วยเหลือผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ตามแผนยุทธศาสตร์

สามประการได้แก่ ยุทธศาสตร์การดำเนินการก่อนการเดินทางไปศึกษาต่อในต่างประเทศ ยุทธศาสตร์การดำเนินการขณะศึกษาในต่างประเทศ และยุทธศาสตร์ภายหลังกลับจากการศึกษาจากต่างประเทศ (โรงเรียนนักข่าวชายแดนใต้, <http://www.deepsouthwatch.org/dsj/th/9252>)

คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน หรือ ก.พ. ได้สรุปข้อดีของการเลือกไปศึกษาต่อในประเทศมาเลเซียไว้ 12 ประการ ได้แก่ (1) ระบบการศึกษาของประเทศมาเลเซียจัดอยู่ในระบบที่มีมาตรฐานสูงตามแบบฉบับของประเทศอังกฤษ (2) สถาบันในระดับอุดมศึกษาจะใช้ “ภาษาอังกฤษ” เป็นสื่อในการสอน (3) สถาบันหลายแห่งจัดหลักสูตรระบบ TWINING ร่วมกับสถาบันในประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ แคนาดา สวิตเซอร์แลนด์ และอื่น ๆ (4) นักศึกษาจะได้รับปริญญาหรือประกาศนียบัตรจากประเทศที่ทำหลักสูตรร่วมกัน (5) คณาจารย์มีประสบการณ์ในการสอนและได้รับการคัดเลือกจากประเทศที่ทำหลักสูตรร่วมกัน เพื่อให้อยู่ในมาตรฐานการสอนระดับเดียวกัน (6) ในหลายหลักสูตรและหลายสถาบัน คณาจารย์เดินทางมาจากประเทศอื่นที่ทำหลักสูตรร่วมกัน เพื่อมาสอนที่มาเลเซียโดยเฉพาะ (7) อุปกรณ์การสอนอยู่ในระดับที่มีคุณภาพสูงเทียบเท่ากับประเทศอื่นที่มีหลักสูตรร่วมกัน (8) นักศึกษาต่างชาติมาจากทั่วโลก (9) ผู้คนประกอบด้วยหลายเชื้อชาติทำให้มีโอกาสเรียนรู้วัฒนธรรมประเพณีใหม่ (10) วัฒนธรรมและชีวิตความเป็นอยู่อยู่ใกล้เคียงกับประเทศไทย (11) ค่าครองชีพและค่าเล่าเรียนถูกกว่าประเทศอื่นในแถบยุโรป อเมริกา ออสเตรเลีย และ (12) การเดินทางระหว่างประเทศไทยและมาเลเซียสะดวกและรวดเร็ว (สำนักงาน ก.พ., <http://www.ocsc.go.th>) อย่างไรก็ตาม ข้อดีทั้ง 12 ประการข้าง

ต้นยังไม่มีการศึกษาวิจัยชี้ชัดว่าปัจจัยดึง (Pull Factors) จากประเทศมาเลเซียซึ่งเป็นประเทศปลายทาง (Place of Destination) อะไรบ้างที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักศึกษาไทยในการเลือกศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในประเทศมาเลเซีย อีกทั้งยังไม่มีการศึกษาชัดเจนว่าปัจจัยผลัก (Push Factors) จากประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศต้นทาง (Place of Origin) อะไรบ้างที่มีผลให้นักศึกษาไทยตัดสินใจศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศมาเลเซีย

สำหรับคุณสมบัติพื้นฐานในการสมัครเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในประเทศมาเลเซีย นั้น นักศึกษาไทยจะต้องมีคุณสมบัติตรงตามที่มหาวิทยาลัยในประเทศมาเลเซียกำหนด ซึ่งโดยทั่วไปแล้ว จะต้องมียุทธศาสตร์ดังนี้ (1) มีวุฒิการศึกษาในระดับ STPM (Sijil Tinggi Persekolahan Malaysia: STPM) หรือเทียบเท่าระดับ GCE 'A' level (General Certificate of Education Advanced Level) ซึ่งเป็นหลักสูตรที่ใช้กันในระบบการศึกษาของอังกฤษ เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนที่เลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สำหรับระบบการศึกษาของประเทศมาเลเซีย เมื่อจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายแล้ว หากเลือกที่จะเรียนต่อในสายอุดมศึกษา จะต้องเข้ารับการศึกษาระดับเตรียมอุดมศึกษาก่อน (Post-Secondary or Pre-University Education) ถึงจะสามารถก้าวเข้าไปเรียนต่อในระดับปริญญาตรีได้ การศึกษาในระดับนี้ใช้เวลา 1-2 ปี โดยมี 2 เส้นทางคือ Sixth Form และ Matriculation (หรือ Foundation) การเรียนในเส้นทาง Sixth Form มี 3 สาขา คือ Arts, Science และ Technical โดยเมื่อเรียนจบแล้ว จะต้องผ่านการสอบวัดมาตรฐานของรัฐคือ STPM โดยจะได้วุฒิเทียบเท่ากับ GCE 'A' level ส่วน Matriculation นั้น คือการสมัครเรียนชั้นเตรียมอุดมศึกษากับทางมหาวิทยาลัยโดยตรง ซึ่งเมื่อเรียนจบและสอบผ่านแล้ว จึงจะสามารถสมัครเข้าเรียนในระดับปริญญาตรีได้ (2) มีผลการสอบภาษาอังกฤษ เช่น TOEFL หรือ IELTS ไม่น้อยกว่าระดับคะแนนขั้นต่ำที่มหาวิทยาลัยกำหนด และ (3) มีคุณสมบัติอื่น ๆ ตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด เช่น บางมหาวิทยาลัยกำหนดให้พิจารณาผลการเรียนในระดับมัธยมศึกษาด้วย (ศูนย์แนะนำการศึกษาต่อต่างประเทศ, <http://www.educatepark.com>)

จากคุณสมบัติพื้นฐานในการสมัครเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในประเทศมาเลเซียข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่า นักศึกษาไทยที่ไหลออกจากระบบการศึกษาไทยเพื่อไปศึกษา

ต่อในประเทศมาเลเซีย นั้น เป็นนักศึกษาที่มีทักษะทางภาษาและวิชาการอยู่ในระดับดี ฉะนั้นการไหลออกจากระบบการศึกษาไทยอย่างต่อเนื่องของนักศึกษาไทยซึ่งมีทักษะทางภาษาและวิชาการดีเหล่านี้ โดยหันไปศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในประเทศมาเลเซีย นับว่าเป็นปัญหาสมองไหลของระบบการศึกษาไทย จึงทำให้เกิดความเร่งด่วนในการศึกษาว่า ปัจจัยอะไรบ้างที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในประเทศมาเลเซีย ผู้วิจัยเลือกศึกษาประเทศมาเลเซีย เนื่องจากเป็นประเทศมุสลิมเพื่อนบ้านซึ่งมีชายแดนติดต่อกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย

ข้อค้นพบที่ได้ช่วยขยายองค์ความรู้เกี่ยวกับการย้ายถิ่นของนักศึกษาไทยเพื่อศึกษาต่อในต่างประเทศ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่น กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ และสถาบันอุดมศึกษาของไทย สามารถนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์เชิงแผนและนโยบายทางการศึกษา เพื่อลดปัญหานักศึกษาไทยไหลออกจากระบบการศึกษาไทย และเพื่อให้ประเทศไทยสามารถแข่งขันทางการศึกษากับประเทศเพื่อนบ้านได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในประเทศมาเลเซีย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทความวิจัยเรื่อง การตัดสินใจย้ายถิ่นของนักศึกษาไทยเพื่อศึกษาต่อในประเทศมาเลเซีย ใช้แนวคิดการย้ายถิ่นระหว่างประเทศ (International Migration) ซึ่งหมายถึง การเคลื่อนย้ายของประชากรข้ามพรมแดนจากประเทศที่ตนเป็นพลเมืองหรือพำนักอยู่ ไปยังประเทศอื่นเพื่อดำรงชีวิตเป็นเวลายาวนาน โดยปกติหลักสากลจะกำหนดว่าเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี (กุศล สุนทรธาดา, 2543) สำหรับนักศึกษาไทยซึ่งกำลังศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศมาเลเซีย นั้น จะต้องใช้เวลาในการศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นเวลาอย่างน้อยสามปี นักศึกษาไทยเหล่านี้ (Migrant Students) อาจเดินทางกลับประเทศภายหลังสำเร็จการศึกษา (Return Migrants) หรืออาจเปลี่ยนสถานภาพเป็นผู้ตั้งถิ่นฐาน (Settlers) ในประเทศมาเลเซียได้ หากเขาตัดสินใจปักหลักใช้ชีวิตในประเทศที่เขาเลือกไปศึกษานั้น

อย่างถาวร (คันสนีย์ จันทรอานภาพ, 2554)

นักสังคมวิทยาพิจารณาทฤษฎีปัจจัยผลักและปัจจัยดึง (Push-Pull Theory) ในการอธิบายการย้ายถิ่นระหว่างประเทศ โดยอธิบายว่า ปรากฏการณ์การเคลื่อนย้ายประชากรระหว่างประเทศนั้นไม่ได้เกิดขึ้นจากปัจจัยทางเศรษฐกิจแต่เพียงอย่างเดียว แต่เกิดขึ้นจากปัจจัยที่หลากหลายทั้งปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม กฎหมาย การเมือง และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ซึ่งโดยสรุปแล้ว การย้ายถิ่นระหว่างประเทศสามารถเกิดขึ้นได้จากปัจจัยที่สำคัญอย่างน้อย 4 ประการได้แก่ (ก) ปัจจัยผลัก (Push Factors) จากประเทศต้นทาง (Place of Origin) ที่มีผลให้ประชากรภายในประเทศมีความปรารถนาที่จะย้ายถิ่นออก เช่น สถานการณ์ความไม่สงบภายในประเทศ ภัยพิบัติ ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ความเหลื่อมล้ำทางสังคม เป็นต้น (ข) ปัจจัยดึง (Pull Factors) จากประเทศปลายทาง (Place of Destination) ที่มีผลให้ประชากรภายนอกประเทศปรารถนาที่จะย้ายถิ่นเข้า เช่น ตลาดแรงงานเปิดกว้าง ความได้เปรียบของอัตราค่าจ้าง และอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ การประกันคุณภาพชีวิต เป็นต้น (ค) อุปสรรคที่ต้องคำนึงถึง เช่น ข้อกฎหมายระหว่างประเทศ การคมนาคมขนส่ง ความสามารถในการปรับตัว เป็นต้น ซึ่งขึ้นอยู่กับศักยภาพของผู้ย้ายถิ่นว่าจะสามารถเอาชนะอุปสรรคเหล่านี้ได้หรือไม่ และ (ง) ปัจจัยเกื้อหนุนอื่น ๆ เช่น เครือข่ายของผู้ย้ายถิ่นในประเทศต้นทาง เครือข่ายของผู้ย้ายถิ่นในประเทศปลายทาง และเครือข่ายที่อำนวยความสะดวกให้ผู้ย้ายถิ่นระหว่างการย้ายถิ่น เป็นต้น (สุภางค์ จันทวานิช, 2540; วรรณ ก้องพลานนท์, 2559)

จากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดขอบเขตเนื้อหาโดยได้จำแนกปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในประเทศมาเลเซียเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ปัจจัยผลัก ปัจจัยดึง และปัจจัยเกื้อหนุน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง Analysis of the Satisfaction on Programme of Studies among International Students (ภาษามลายู) ของ Liew Chei Sieng (2012) ระบุว่า การศึกษาถูกใช้เป็นยุทธศาสตร์หนึ่งที่จะดึงดูดนักศึกษาต่างชาติให้เดินทางเข้าสู่ประเทศมาเลเซีย ตามวิสัยทัศน์ของประเทศที่ต้องการเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาในภูมิภาคเอเชีย

ตะวันออกเฉียงใต้ จากการสำรวจนักศึกษาต่างชาติจำนวน 840 คนซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนในประเทศมาเลเซียจำนวน 30 แห่งทั่วประเทศ โดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาต่างชาติชาวจีน ชาวอินโดนีเซีย และชาวอิหร่าน พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวกต่อระดับความพึงพอใจในหลักสูตรการศึกษาของนักศึกษาต่างชาติ ได้แก่ ความพึงพอใจในตัวผู้สอนและความพึงพอใจในวิธีการวัดประเมินผล

การวิจัยเรื่อง Attraction Factors of International Graduate Students to Research Universities in Malaysia (ภาษามลายู) ของ Abd Hair Awang, Zaimah Ramil และ Izzurazlia Ibrahim (2012) ซึ่งทำการสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาต่างชาติจำนวน 369 คนที่กำลังศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาใน Universiti Kebangsaan Malaysia, Selangor (UKM) พบว่า ปัจจัยดึงดูดนักศึกษาต่างชาติให้เลือกศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยวิจัยในประเทศมาเลเซีย ได้แก่ โอกาสการได้รับทุนการศึกษา ค่าเล่าเรียน และหลักสูตรการศึกษาเป็นที่ยอมรับของประเทศต้นทาง

การวิจัยเรื่อง Problems among International Students in Universiti Teknologi Malaysia (ภาษามลายู) ของ Hassan bin Hushin และ Nurfarahiyah binti Mahmud (2009) มีวัตถุประสงค์เพื่อทำการศึกษาปัญหาของนักศึกษาต่างชาติซึ่งกำลังศึกษาอยู่ใน Universiti Teknologi Malaysia (UTM) โดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาต่างชาติซึ่งกำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 135 คน พบว่า ปัจจัยที่นักศึกษาต่างชาติมีความกังวลใจมากที่สุดในขณะศึกษา คือ เรื่องเรียนและอาชีพในอนาคต รองลงมาคือ เรื่องการเงินและการใช้ชีวิตในประเทศมาเลเซีย อาทิ การหางานพิเศษ สภาพการทำงานพิเศษ กิจกรรมพักผ่อนหลังเลิกเรียน การเข้าถึงอินเทอร์เน็ต อาหาร ภาษา และความสัมพันธ์กับนักศึกษาท้องถิ่นชาวมาเลเซีย

การวิจัยเรื่อง Social and Academic Issues among Indonesian International Students in Universiti Pendidikan Sultan Idris (ภาษามลายู) ของ Riki Taufiki และ Amir Hasan Dawi (2013) พบว่า การใช้ชีวิตของนักศึกษาต่างชาติชาวอินโดนีเซียในมหาวิทยาลัยมาเลเซียนั้น ประสบปัญหาเกี่ยวกับอาหารและภาษา (ซึ่งใช้ในการสื่อสาร) ส่วนในด้านการศึกษานั้น นักศึกษาต่างชาติชาวอินโดนีเซีย

ประสบปัญหาเกี่ยวกับภาษา (ซึ่งใช้ในการเรียนการสอน) และการเหยียดเชื้อชาติในชั้นเรียน

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ยังไม่ปรากฏว่ามีงานวิจัยที่ศึกษานักศึกษาไทยในประเทศมาเลเซีย ทั้ง ๆ ที่ประเทศไทยเป็นประเทศต้นทางอันดับที่ 14 ซึ่งส่งนักศึกษาไปศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในประเทศมาเลเซีย อีกทั้งพื้นที่ภาคใต้ของไทยยังมีพรมแดนติดต่อกับประเทศมาเลเซีย และนักศึกษาไทยจำนวนมากนับถือศาสนาอิสลาม

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยกำหนดระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาคั้งนี้คือ นักศึกษาไทยที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศมาเลเซีย ซึ่งสมาคมนักศึกษาไทยในมาเลเซีย ระบุว่า ณ วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2560 มีนักศึกษาไทยในประเทศมาเลเซีย จำนวน 725 คน กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยจำนวน 21 แห่งทั่วประเทศ ขนาดของกลุ่มตัวอย่างคำนวณโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 258 คน การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยกำหนดให้ครอบคลุมนักศึกษาไทยที่กำลังศึกษาในมหาวิทยาลัยทั้ง 21 แห่ง

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากประชากรนักศึกษาไทยซึ่งกำลังศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยมาเลเซียส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงและนับถือศาสนาอิสลาม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จึงเป็นเพศหญิง (ร้อยละ 69.38) และเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 95.44) นับถือศาสนาอิสลาม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีภูมิลำเนามาจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลา และสตูล (ร้อยละ 78.87) และก่อนตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในมาเลเซีย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 77.91) สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนไทยซึ่งสอนวิชาศาสนาควบคู่กับวิชาสามัญ โดยเกือบทั้งหมดใช้วุฒิการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจากโรงเรียนไทยเพื่อสมัครเข้าเรียนชั้นเตรียมอุดมศึกษากับทางมหาวิทยาลัยในมาเลเซีย ก่อนสมัครเข้าเรียนต่อในระดับปริญญาตรี กลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 89.92) มีบิดามารดาหรือญาติพี่น้องช่วยส่งเสียค่าใช้จ่ายขณะศึกษาในมาเลเซีย โดยส่วนใหญ่ (ร้อยละ 63.76) มีค่าใช้จ่ายส่วนตัว ไม่รวมค่า

เล่าเรียน ประมาณ 5,000-9,999 บาทต่อเดือน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 42.25) เดินทางกลับไปเยี่ยมบ้านในประเทศไทยประมาณ 1 ครั้งต่อเดือน

นิยามเชิงปฏิบัติการและการวัด

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในประเทศมาเลเซียมีตัวแปรที่เกี่ยวข้องดังนี้

(1) ปัจจัยตั้ง หมายถึง ปัจจัยจากประเทศปลายทางที่มีผลให้ประชากรภายนอกประเทศปรารถนาที่จะย้ายถิ่นเข้า ในการวิจัยนี้วัดจากความคิดเห็นของนักศึกษาไทยในมาเลเซียเกี่ยวกับปัจจัยจากประเทศมาเลเซียที่มีผลให้นักศึกษาไทยตัดสินใจย้ายถิ่นเพื่อศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในประเทศมาเลเซีย โดยใช้เครื่องมือวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Likert Scale) ชนิดประมาณค่าจากค่าน้อยที่สุดถึงค่ามากที่สุด ประกอบด้วยคำถามและข้อเลือกตอบดังนี้

คำถาม :

ปัจจัยต่อไปนี้มีอิทธิพลต่อนักศึกษาในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในประเทศมาเลเซียมากน้อยเพียงใด

ข้อความ :

ข้อความที่ 1 ได้รับทุนหรือโควตาเพื่อศึกษาต่อในประเทศมาเลเซีย

ข้อความที่ 2 ค่าใช้จ่ายในการศึกษาต่อในประเทศมาเลเซียไม่แพงจนเกินไป

ข้อความที่ 3 ชื่อเสียงภาพลักษณ์และคุณภาพระบบการศึกษาของมหาวิทยาลัยในประเทศมาเลเซีย

ข้อความที่ 4 การสำเร็จการศึกษาในประเทศมาเลเซียใช้เวลาสั้นกว่าที่อื่น

ข้อความที่ 5 หากเลือกศึกษาต่อในประเทศมาเลเซีย จะทำให้มีโอกาสพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ

ข้อความที่ 6 โอกาสในการหางานทำหรือพำนักต่อในประเทศมาเลเซียภายหลังสำเร็จการศึกษา

(2) ปัจจัยผลึก หมายถึง ปัจจัยจากประเทศต้นทางที่มีผลให้ประชากรภายในประเทศปรารถนาที่จะย้ายถิ่นออก ในการวิจัยนี้วัดจากความคิดเห็นของนักศึกษาไทยในมาเลเซียเกี่ยวกับปัจจัยจากประเทศไทยที่มีผลให้นักศึกษาไทยตัดสินใจย้ายถิ่นเพื่อศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในประเทศมาเลเซีย โดยใช้เครื่องมือวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Likert Scale) ชนิดประมาณค่าจากค่าน้อยที่สุดถึงค่ามากที่สุด ประกอบด้วยคำถามและข้อเลือกตอบดังนี้

คำถาม :

ปัจจัยต่อไปนี้ มีอิทธิพลต่อนักศึกษาในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในประเทศมาเลเซียมากน้อยเพียงใด

ข้อความ :

ข้อความที่ 1 จำนวนรับนักศึกษาเพื่อเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยในประเทศไทยมีจำกัดและการแข่งขันสูง

ข้อความที่ 2 การสมัครเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยในประเทศไทยมีเงื่อนไขมาก กำหนดเกณฑ์ไว้สูงเกินไป

ข้อความที่ 3 มหาวิทยาลัยใกล้บ้านมีน้อยไม่น่าสนใจ ไม่มีสาขาที่ต้องการเรียน

ข้อความที่ 4 เคยไปทดลองสอบเข้าเรียนต่อในประเทศไทยแล้ว แต่สอบไม่ผ่าน

ข้อความที่ 5 ปัญหาสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และสถานการณ์ความไม่สงบในประเทศไทย

ข้อความที่ 6 ค่านิยมในสังคมไทยที่ทำให้คุณค่าการศึกษาต่างประเทศ

ข้อความที่ 7 การศึกษาต่อต่างประเทศช่วยให้ได้อยู่ห่างจากบ้าน เปิดหูเปิดตา และใช้ชีวิตอิสระมากขึ้น

(3) ปัจจัยเกื้อหนุน หมายถึง ปัจจัยแวดล้อมที่มีผลให้เกิดการเคลื่อนย้ายประชากรระหว่างประเทศ ซึ่งในการวิจัยนี้วัดจากความคิดเห็นของนักศึกษาไทยในมาเลเซียเกี่ยวกับปัจจัยแวดล้อมที่มีผลให้นักศึกษาไทยตัดสินใจย้ายถิ่นเพื่อ

ศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในประเทศมาเลเซีย โดยใช้เครื่องมือวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Likert Scale) ชนิดประมาณค่าจากค่าน้อยที่สุดถึงค่ามากที่สุด ประกอบด้วยคำถามและข้อเลือกตอบดังนี้

คำถาม :

ปัจจัยต่อไปนี้ มีอิทธิพลต่อนักศึกษาในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในประเทศมาเลเซียมากน้อยเพียงใด

ข้อความ :

ข้อความที่ 1 ค่าครองชีพในประเทศมาเลเซียไม่สูงจนเกินไป

ข้อความที่ 2 สามารถปฏิบัติศาสนกิจ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ทางศาสนาได้

ข้อความที่ 3 ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความน่าอยู่และการเป็นประเทศพัฒนาแล้วของมาเลเซีย

ข้อความที่ 4 ติดต่อกลับบ้านสะดวก ระยะเวลาไม่ห่างจากประเทศไทยมากนัก

ข้อความที่ 5 มีญาติมิตรหรือคนรู้จักอยู่ในประเทศมาเลเซีย

ข้อความที่ 6 บิดาหรือมารดาเคยมีเรียนหรือทำงาน หรือใช้ชีวิตอยู่ในต่างประเทศมาก่อน

ข้อความที่ 7 สามารถหาข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาต่อในประเทศมาเลเซียได้ง่ายและสะดวก

ข้อเลือกตอบ การให้ค่าคะแนน และการแปลผล :

ข้อเลือกตอบและการให้ค่าคะแนน		การแปลผล	
ข้อเลือกตอบ	การให้ค่าคะแนน	คะแนนเฉลี่ย	ระดับอิทธิพล
มากที่สุด	5	4.51 – 5.00	มากที่สุด
มาก	4	3.51 – 4.50	มาก
ปานกลาง	3	2.51 – 3.50	ปานกลาง
น้อย	2	1.51 – 2.50	น้อย
น้อยที่สุด	1	1.00 – 1.50	น้อยที่สุด

ความแม่นยำ (Validity) และความเชื่อถือได้ (Reliability) ของเครื่องมือวัด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม โดยให้กลุ่มตัวอย่างกรอกคำตอบด้วยตนเอง

ความแม่นยำตามเนื้อหา (Content Validity) ของเครื่องมือวัด ผู้วิจัยได้ให้คำนิยามเชิงปฏิบัติการ (Operation

Definition) ภายใต้อความหมายเชิงทฤษฎี (Conceptual Definition) ของแต่ละตัวแปรที่ศึกษา จากนั้นจึงสร้างเครื่องมือวัดขึ้นและเครื่องมือวัดได้รับการพิจารณาแก้ไขจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่น้อยกว่า 3 ท่าน เมื่อผ่านการพิจารณาความแม่นยำของเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ผู้วิจัยทำการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามเพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีความ

แม่นยำและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

สำหรับความเชื่อถือได้ (Reliability) ของเครื่องมือวัด ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทำการทดสอบก่อนใช้จริง (Pre-test) กับนักศึกษาไทยในประเทศมาเลเซียจำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความเชื่อถือได้ของเครื่องมือวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Likert Scale) ชนิดประมาณค่าจากค่าน้อยที่สุดถึงค่ามากที่สุด การทดสอบความเชื่อถือได้ของเครื่อง

มือวัดใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Coefficient Alpha) เพื่อวัดความเชื่อถือได้ภายใต้ความหมายของความคงเส้นคงวภายใน (Internal Consistency) บทความวิจัยนี้มีตัวแปรที่จำเป็นต้องทดสอบความเชื่อถือได้ของเครื่องมือวัด รวม 3 ตัวแปร ได้แก่ ปัจจัยดิ่ง ปัจจัยผลึก และปัจจัยเกี่ยวพัน ปรากฏผลการทดสอบความเชื่อถือได้ของเครื่องมือวัด ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การทดสอบความเชื่อถือได้ของเครื่องมือวัด

ตัวแปรตาม	จำนวนข้อความ	Cronbach's Alpha
ปัจจัยดิ่ง	6	.683
ปัจจัยผลึก	7	.778
ปัจจัยเกี่ยวพัน	7	.760

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมด้วยแบบสอบถามจะถูกนำมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์และทำการประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (SPSS/PC*)

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้ค่าสถิติพื้นฐานได้แก่ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากนั้นจึงนำเสนอผลในรูปตารางประกอบคำอธิบาย

ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สถิติเพื่อการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ได้แก่ การทดสอบความสัมพันธ์ด้วยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) จากนั้นจึงนำเสนอผลในรูปตารางประกอบคำอธิบาย

นอกเหนือจากการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามแล้ว ในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยเดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเองในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในประเทศมาเลเซียนั้น ผู้วิจัยยังฉวยโอกาสเก็บข้อมูลโดยวิธีสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์เจาะลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพประกอบการอภิปรายผลการศึกษาด้วย

ข้อจำกัดในการวิจัย

1. ผู้วิจัยไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลปัจจุบันเกี่ยวกับสถิติจำนวนนักศึกษาไทยในประเทศมาเลเซียของกระทรวง

ศึกษาธิการมาเลเซียได้ ทำให้ต้องใช้สถิติจากทะเบียนรายชื่อของสมาคมนักศึกษาไทยในมาเลเซียแทน

2. เนื่องจากความยากลำบากในการเข้าถึงประชากรที่ศึกษา ผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ โดยควบคุมให้ได้ตัวอย่างครบตามจำนวนและกระจายอยู่ในมหาวิทยาลัยทั้ง 21 แห่ง

3. การเก็บข้อมูลในต่างประเทศใช้งบประมาณค่อนข้างสูง และจำเป็นต้องมีการวางแผนล่วงหน้า โดยจะต้องหาช่วงเวลาให้ผู้วิจัยสามารถขออนุมัติเดินทางไปปฏิบัติงานวิจัยในต่างประเทศได้ ในขณะที่เดียวกันจะต้องเป็นช่วงเวลาที่กลุ่มตัวอย่างไม่ติดสอบหรือภารกิจอื่น สำหรับการเดินทางไปเก็บข้อมูลในประเทศมาเลเซียในแต่ละครั้งนั้น เพื่อความคล่องตัวในการเดินทางไปยังหลายมหาวิทยาลัย ผู้วิจัยใช้วิธีเช่ารถตู้จากประเทศไทยเพื่อเป็นยานพาหนะตลอดการเดินทางในประเทศมาเลเซีย ซึ่งคนขับรถรู้จักเส้นทางในประเทศมาเลเซีย และสามารถพูดภาษามาลายูได้

4. แม้ว่ากลุ่มตัวอย่างจะสามารถพูดภาษาไทยได้ แต่การเดินทางไปเก็บข้อมูลในต่างประเทศ ผู้วิจัยจำเป็นต้องทำงานเป็นทีม โดยผู้วิจัยร่วมบางคนใช้ภาษามาลายูในการติดต่อประสานงาน ผู้วิจัยร่วมบางคนใช้ภาษาอังกฤษในการติดต่อประสานงาน ผู้วิจัยร่วมบางคนใช้สถานภาพการเป็นนักศึกษาปริญญาเอก และ/หรือ ศิษย์เก่าในมหาวิทยาลัยของมาเลเซียเป็นช่องทางในการติดต่อประสานงาน นอกจากนี้ยังพบว่า การที่ผู้วิจัยร่วมบางคนเป็นมุสลิมจากจังหวัด

ชายแดนภาคใต้ มีส่วนช่วยให้การติดต่อประสานงานและการพัฒนาความไว้วางใจเป็นไปได้อย่างราบรื่นมากขึ้น

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

บทความวิจัยเรื่อง “การตัดสินใจย้ายถิ่นของนักศึกษาไทยเพื่อศึกษาต่อในประเทศมาเลเซีย” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในประเทศมาเลเซีย โดยผู้วิจัยจำแนกปัจจัยออกเป็นสามประเภท ได้แก่ ปัจจัยผลัก ปัจจัยดึง และปัจจัยกีดกัน

ปัจจัยผลัก หมายถึง ปัจจัยจากประเทศต้นทางที่มีผลให้ประชากรภายในประเทศปรารถนาที่จะย้ายถิ่นออก ซึ่งการวิจัยนี้วัดจากความคิดเห็นของนักศึกษาไทยในมาเลเซียเกี่ยวกับปัจจัยจากประเทศไทยที่มีผลให้ตัดสินใจย้ายถิ่นเพื่อศึกษาต่อในประเทศมาเลเซีย ผลการศึกษาพบว่า (ตารางที่ 4) ปัจจัยผลักที่สำคัญ มี 1 รายการ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ค่านิยมในสังคมไทยที่ทำให้คุณค่าการศึกษาต่างประเทศและนักเรียนนอกมีโอกาสมากกว่าในเรื่องความก้าวหน้าทางอาชีพ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68)

ปัจจัยดึง หมายถึง ปัจจัยจากประเทศปลายทางที่มีผลให้ประชากรภายนอกประเทศปรารถนาที่จะย้ายถิ่นเข้าซึ่งการวิจัยนี้วัดจากความคิดเห็นของนักศึกษาไทยในมาเลเซียเกี่ยวกับปัจจัยจากประเทศมาเลเซียที่มีผลให้ตัดสินใจย้ายถิ่นเพื่อศึกษาต่อในประเทศมาเลเซีย ผลการศึกษาพบว่า (ตารางที่ 5) ปัจจัยดึงที่สำคัญ มีจำนวน 4 รายการ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ (1) หากเลือกศึกษาต่อในประเทศมาเลเซีย จะทำให้มีโอกาสพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24) (2) ชื่อเสียง ภาพลักษณ์ และคุณภาพระบบการศึกษาของมหาวิทยาลัยในประเทศมาเลเซีย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71) (3) โอกาสในการหางานทำหรือพำนักต่อในประเทศมาเลเซียภายหลังสำเร็จการศึกษา (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62) และ (4) ได้รับทุนหรือโควตาเพื่อศึกษาต่อในประเทศมาเลเซีย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54)

ปัจจัยกีดกัน หมายถึง ปัจจัยแวดล้อมที่มีผลให้เกิดการเคลื่อนย้ายประชากรระหว่างประเทศ ในการวิจัยนี้วัดจากความคิดเห็นของนักศึกษาไทยในมาเลเซียเกี่ยวกับปัจจัยแวดล้อมที่มีผลให้ตัดสินใจย้ายถิ่นเพื่อศึกษาต่อในประเทศมาเลเซีย ผลการศึกษาพบว่า (ตารางที่ 6) ปัจจัยกีดกันที่สำคัญ มีจำนวน 3 รายการ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ (1) สามารถปฏิบัติศาสนกิจ หรือกิจกรรม

ต่าง ๆ ทางศาสนาได้ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29) (2) ติดต่อกลับบ้านสะดวก ระยะทางไม่ห่างจากประเทศไทยมากนัก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93) (3) ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความน่าอยู่และการเป็นประเทศพัฒนาแล้วของประเทศมาเลเซีย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.64) ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Singh (2015) และ Singh, Schapper & Jack (2016) ซึ่งศึกษาปัจจัยที่นักศึกษาต่างชาติ โดยเฉพาะจากประเทศในกลุ่มตะวันออกกลาง ตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในประเทศมาเลเซีย โดยพบว่า ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจ ได้แก่ เป็นสถานที่ที่มีความสงบปลอดภัยสำหรับการศึกษา และมีความคล้ายคลึงกันทางวัฒนธรรม

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยผลัก ปัจจัยดึง และปัจจัยกีดกัน (ตารางที่ 7) พบว่า ปัจจัยผลัก ปัจจัยดึง และปัจจัยกีดกัน มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับปานกลางในทิศทางเดียวกัน โดยตารางที่ 4-6 แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยดึง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.45) และปัจจัยกีดกัน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.30) มีผลต่อการตัดสินใจมากกว่าปัจจัยผลัก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.85)

นอกจากนั้นผลการศึกษายังพบว่า (ตารางที่ 8) นักศึกษาไทยตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในประเทศมาเลเซียด้วยตนเอง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81) โดยบุคคลอื่นที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในประเทศมาเลเซีย เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ บิดามารดา (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93) ญาติพี่น้อง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.18) ครูและโรงเรียนเดิมในประเทศไทย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.94) เพื่อนหรือคนรู้จัก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.86) ผู้นำชุมชนและผู้นำทางศาสนา (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.48) ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาต่อในประเทศมาเลเซีย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.48) ข้อค้นพบนี้ช่วยยืนยันว่าการตัดสินใจย้ายถิ่นเพื่อศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในประเทศมาเลเซีย นั้น นักศึกษาผู้ย้ายถิ่นไม่ได้ตัดสินใจโดยลำพัง แต่บุคคลสำคัญอื่น ๆ โดยเฉพาะบิดามารดา มีส่วน และ/หรือมีผลต่อการตัดสินใจด้วย

สำหรับการวางแผนภายหลังสำเร็จการศึกษาในประเทศมาเลเซีย นั้น (ตารางที่ 9) ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 44.57) วางแผนกลับประเทศไทย ในขณะที่ ร้อยละ 35.66 วางแผนพำนักต่อในประเทศมาเลเซีย และร้อยละ 27.13 วางแผนเดินทางไปยังประเทศที่สาม โดยเฉพาะประเทศมุสลิมในโลกอาหรับ ผู้วิจัยอาศัยข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ในสนามวิจัย พบว่า

กลุ่มตัวอย่างที่วางแผนกลับประเทศไทยภายหลังสำเร็จการศึกษา นั้น ระบุเหตุผลว่าเป็นเพราะต้องการอยู่ใกล้บ้านและต้องการนำความรู้ความสามารถกลับไปพัฒนาบ้านเกิดหรือชุมชนของตนเอง ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่วางแผนพำนักต่อในมาเลเซีย นั้น เพราะสามารถมีชีวิตที่อิสระ มีระดับเงินเดือนสูงกว่า และต้องการเก็บเกี่ยวประสบการณ์การทำงานในประเทศมาเลเซียระยะหนึ่งก่อนที่จะกลับประเทศไทย ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Klimaviciute (2017) และ Gungor and Tunsel (2007) ซึ่งพบว่า การวางแผนพำนักต่อของนักศึกษาต่างชาติภายหลังสำเร็จการศึกษาในต่างประเทศ เหตุผลหลักเนื่องจากต้องการมีชีวิตอิสระ และเชื่อว่าสามารถหางานทำที่ดีและเงินเดือนสูงกว่าได้ ส่วนนักศึกษาต่างชาติที่วางแผนเดินทางกลับประเทศบ้านเกิดของตนภายหลังสำเร็จการศึกษานั้น เหตุผลหลักเนื่องจากความยึดมั่นผูกพันกับครอบครัว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และสถาบันอุดมศึกษาโดยเฉพาะในพื้นที่ภาคใต้ของไทย เพื่อลดปัญหานักศึกษาไทยไหลออกจากระบบการศึกษาไทย และเพื่อให้ประเทศไทยสามารถแข่งขันทางการศึกษากับประเทศเพื่อนบ้านได้ มีดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายของนักศึกษา รวมถึงหลักสูตรภาษาอังกฤษและหลักสูตรซึ่งสอดคล้องตามหลักศาสนาอิสลาม
2. การพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษามุสลิมในประเทศไทยให้สามารถปฏิบัติศาสนกิจและดำเนินชีวิตสอดคล้องตามความเชื่อและวัฒนธรรมชุมชนได้ขณะศึกษา

ในระบบการศึกษาของไทย เช่น เครื่องแบบการแต่งกายของนักศึกษามุสลิม การให้บริการอาหารฮาลาลภายในโรงอาหารของมหาวิทยาลัยอย่างเพียงพอต่อความต้องการ การสนับสนุนการก่อตั้งชมรมมุสลิมและกิจกรรมของชมรมมุสลิม ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อลดความสำคัญของปัจจัยตั้งและปัจจัยเกื้อหนุนที่ส่งผลให้นักศึกษามุสลิมจำเป็นต้องตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในประเทศมุสลิม

3. นักศึกษาไทยในประเทศมาเลเซียมีแนวโน้มเป็นผู้มีความสามารถทางภาษาและวิชาการ อคติที่เกิดจากมายาคติ เช่น การเหมารวมว่านักศึกษามุสลิมที่ศึกษาต่อในประเทศมุสลิมเป็นพวกไม่มีความสามารถทางวิชาการ หรือการเหมารวมว่านักศึกษาเหล่านี้เป็นแนวร่วมขบวนการก่อความไม่สงบในประเทศไทย อคติและมายาคติเหล่านี้ จำเป็นต้องได้รับการขจัดและแก้ไขให้เกิดความเข้าใจใหม่ เพื่อสร้างบรรยากาศแห่งการอยู่ร่วมกัน

4. เนื่องจากผู้ปกครองมีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อต่างประเทศของนักศึกษา ฉะนั้นการประชาสัมพันธ์จึงควรประชาสัมพันธ์ให้ถึงกลุ่มผู้ปกครองของนักศึกษาด้วย

5. การให้ทุนการศึกษาหรือโควตาการศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยชั้นนำระดับภูมิภาคของไทย เพื่อเป็นปัจจัยเกื้อหนุนจูงใจให้นักศึกษามุสลิมที่มีผลการเรียนดี และ/หรือ มีทักษะเฉพาะด้านซึ่งสอดคล้องกับสาขาวิชาเรียน ตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัยไทย

6. การพัฒนาอัตราการมีงานทำของบัณฑิตซึ่งสำเร็จการศึกษาในประเทศไทย และพัฒนาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ตลอดจนพัฒนาความเป็นเมืองน่าอยู่ของไทย ให้กลายเป็นปัจจัยเกื้อหนุนจูงใจให้นักศึกษาไทยตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัยไทย แทนการย้ายถิ่นไปศึกษาต่อในต่างประเทศ

ตารางที่ 4 ปัจจัยหลัก

ปัจจัยหลัก	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
1. จำนวนรับนักศึกษาเพื่อเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยในประเทศไทยมีจำกัด และการแข่งขันสูง	3.22	1.010	ปานกลาง
2. การสมัครเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยในประเทศไทยมีเงื่อนไขมาก กำหนดเกณฑ์ไว้สูงเกินไป	3.14	0.937	ปานกลาง
3. มหาวิทยาลัยใกล้บ้านมีน้อย ไม่น่าสนใจ ไม่มีสาขาที่ต้องการเรียน	3.01	1.077	ปานกลาง
4. เคยไปทดลองสอบเข้าเรียนต่อในประเทศไทยแล้ว แต่สอบไม่ผ่าน	1.94	1.138	น้อย
5. ปัญหาสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และสถานการณ์ความไม่สงบในประเทศไทย	2.73	1.149	ปานกลาง
6. ค่านิยมในสังคมไทยที่ให้คุณค่าการศึกษาต่างประเทศและนักเรียนนอกมีโอกาสมากกว่าในเรื่องความก้าวหน้าทางอาชีพ	3.68	0.903	มาก
7. การศึกษาต่อในต่างประเทศช่วยให้ได้อยู่ห่างจากบ้าน เปิดหูเปิดตา และใช้ชีวิตอิสระมากขึ้น	2.28	1.326	น้อย
รวม	2.85	0.657	ปานกลาง

ตารางที่ 5 ปัจจัยดึง

ปัจจัยดึง	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
1. ได้รับทุนหรือโควตาเพื่อศึกษาต่อในประเทศมาเลเซีย	3.54	1.098	มาก
2. ค่าใช้จ่ายในการศึกษาต่อในประเทศมาเลเซียไม่แพงจนเกินไป	2.89	1.051	ปานกลาง
3. ชื่อเสียง ภาพลักษณ์ และคุณภาพระบบการศึกษาของมหาวิทยาลัยในประเทศมาเลเซีย	3.71	.830	มาก
4. การสำเร็จการศึกษาในประเทศมาเลเซียใช้เวลาสั้นกว่าที่อื่น	2.70	1.039	ปานกลาง
5. หากเลือกศึกษาต่อในประเทศมาเลเซีย จะทำให้มีโอกาสพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ	4.24	.929	มาก
6. โอกาสในการหางานทำหรือพำนักต่อในประเทศมาเลเซียภายหลังสำเร็จการศึกษา	3.62	1.036	มาก
รวม	3.45	.599	ปานกลาง

ตารางที่ 6 ปัจจัยเกือหนุน

ปัจจัยเกือหนุน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
1. ค่าครองชีพในประเทศมาเลเซียไม่สูงจนเกินไป	3.03	1.026	ปานกลาง
2. สามารถปฏิบัติศาสนกิจ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ทางศาสนาได้	4.29	.957	มาก
3. ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความน่าอยู่และการเป็นประเทศพัฒนาแล้วของประเทศมาเลเซีย	3.64	.865	มาก
4. ติดต่อกลับบ้านสะดวก ระยะทางไม่ห่างจากประเทศไทยมากนัก	3.93	.872	มาก
5. มีญาติมิตรหรือคนรู้จักอยู่ในประเทศมาเลเซีย	2.68	1.369	ปานกลาง
6. บิดาหรือมารดาเคยเรียนหรือทำงานหรือใช้ชีวิตอยู่ในต่างประเทศมาก่อน	2.17	1.335	น้อย
7. สามารถหาข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาต่อในประเทศมาเลเซียได้ง่ายและสะดวก	3.36	1.114	ปานกลาง
รวม	3.30	.617	ปานกลาง

ตารางที่ 7 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยผลึก ปัจจัยตั้ง และปัจจัยเกื้อหนุน

ตัวแปร		ปัจจัยผลึก	ปัจจัยตั้ง	ปัจจัยเกื้อหนุน
ปัจจัยผลึก	Pearson Correlation	1	.451**	.319**
ปัจจัยตั้ง	Pearson Correlation	.451**	1	.554**
ปัจจัยเกื้อหนุน	Pearson Correlation	.319**	.554**	1

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed)

ตารางที่ 8 บุคคลที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในมาเลเซีย

บุคคล	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
1. เป็นความต้องการของตนเอง	3.81	1.054	มาก
2. บิดามารดา	3.93	1.000	มาก
3. ญาติพี่น้อง	3.18	1.128	ปานกลาง
4. เพื่อนหรือคนรู้จัก	2.86	1.087	ปานกลาง
5. ครูและโรงเรียนเดิมในประเทศไทย	2.94	1.272	ปานกลาง
6. ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาต่อในประเทศมาเลเซีย	2.48	1.266	น้อย
7. ผู้นำชุมชนและผู้นำทางศาสนา	2.48	1.293	น้อย

ตารางที่ 9 การวางแผนภายหลังสำเร็จการศึกษาในมาเลเซีย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

การวางแผนภายหลังสำเร็จการศึกษาในมาเลเซีย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
พำนักต่อในประเทศมาเลเซีย	92	35.66
เดินทางกลับประเทศไทย	115	44.57
เดินทางไปยังประเทศอื่น ซึ่งไม่ใช่ทั้งไทยและมาเลเซีย	70	27.13

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของรายงานการวิจัยเรื่องการย้ายถิ่นเพื่อศึกษาต่อในประเทศมาเลเซียของนักศึกษาไทย ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยทักษิณงบประมาณเงินแผ่นดิน ประจำปี พ.ศ. 2559 เริ่มดำเนินการวิจัยตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2558 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2560

บทความนี้สำเร็จได้ด้วยการสนับสนุนขององค์กรหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอขอบคุณสถานเอกอัครราชทูตไทย

ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ สมาคมนักศึกษาไทยในมาเลเซีย ชมรมนักศึกษาไทยในมหาวิทยาลัยในประเทศมาเลเซีย และศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์อย่างยิ่งตลอดการดำเนินงานวิจัย ขอขอบคุณนักศึกษาไทยในมาเลเซียทุกท่านที่กรุณาสละเวลาในการให้ข้อมูล

บรรณานุกรม

- กุศล สุนทรธาดา. (2543). “การย้ายถิ่นไปทำงานต่างประเทศของแรงงานไทยในช่วงหลังวิกฤติเศรษฐกิจ”, ใน คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาสังคมวิทยา. *การประชุมวิชาการระดับชาติ สาขาสังคมวิทยา ครั้งที่ 1. 873-908*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาสังคมวิทยา.
- โรงเรียนนักข่าวชายแดนใต้. (2559, 11 สิงหาคม). “ศอ.บต.จัดตั้งศูนย์ประสานงานนักศึกษาไทยจังหวัดชายแดนภาคใต้ในต่างประเทศ”, *ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้*. สืบค้นเมื่อ 16 มีนาคม 2560, จาก <http://www.deepsouthwatch.org/dsj/th/9252>.
- วรรณ ก้องพลานนท์. (2559). “สภาพปัญหาและการปรับตัวด้านวัฒนธรรมของแรงงานไทยย้ายถิ่น รัฐปิ่น ประเทศมาเลเซีย”, *วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยทักษิณ*. 10(2), 89-105. สืบค้นเมื่อ 16 มีนาคม 2560, จาก http://www.huso.tsu.ac.th/huso_mag/journal/1002/100204DT.pdf.
- ศันสนีย์ จันทร์อานภาพ. (2554). *ชีวิตนักเรียนไทยในต่างแดน สังคมวิทยาการย้ายถิ่น กรณีเรียนจบไม่กลับบ้าน*. สงขลา : เจริญทองการพิมพ์.
- ศูนย์แนะนำการศึกษาต่อต่างประเทศ. (ม.ป.ป.). *การศึกษาต่อประเทศมาเลเซีย*. สืบค้นเมื่อ 13 กุมภาพันธ์ 2560, จาก <http://www.educatepark.com>.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2540). *การย้ายถิ่นข้ามชาติในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก: ปัญหาและแนวโน้ม*. กรุงเทพฯ : ศูนย์วิจัยการย้ายถิ่นแห่งเอเชีย สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (ม.ป.ป.). *การศึกษาต่อในประเทศมาเลเซีย*. สืบค้นเมื่อ 13 กุมภาพันธ์ 2560, จาก <http://www.ocsc.go.th>.
- Abd Hair Awang, Zaimah Ramli, Izzurazlia Ibrahim. (2012). “ Faktor tarikan pelajar siswazah antarabangsa ke universiti penyelidikan di Malaysia: GEOGRAFIA Online TM”, *Malaysia Journal of Society and Space*. 8(6), 32-41. Retrieved 20 October 2016, from <http://www.ukm.my/geografia/images/upload/4.geografia-sept%202012-abd%20hair-si-ppspp-ed%20kat1.pdf>.
- Gungor, N. D. and Tansel, A. (2007). “Brain Drain from Turkey: An Investigation of Students’ Return Intentions”, *Economic Research Center Working Papers in Economics 07/01 January 2007*. Retrieved 20 October 2016, from <http://repec.iza.org/dp2287.pdf>.
- Hassan bin Hushin, Nurfarahiyah binti Mahmud. (2009). “Tinjauan Kategori Masalah Dalam Kalangan Pelajar Antarabangsa”, UNIVERSITI TEKNOLOGI MALAYSIA, SKUDAI, JOHOR DARUL TAKZIM. *Teknik Dan Vokasional, Tahun* (2009), 1-7. Retrieved 20 October 2016, from http://eprints.utm.my/10263/2/Nurfarahiyah_binti_Mahmud.pdf.
- Klimaviciute Luka. (2017). *To Stay or Not to Stay: The Calculus for International STEM Students in the United States*. Retrieved 20 October 2016, from <http://www.migrationpolicy.org/article/stay-or-not-stay-calculus-international-stem-students-united-states>.
- Liew Chei Siang. (2012). “Analisis Kepuasan Terhadap Program Pengajian Dalam Kalangan Pelajar Antarabangsa di Malaysia”, *PROSIDING PERKEM VII, JILID 2* (2012), 1019-1031. Retrieved 20 October 2016, from http://www.ukm.my/fep/perkem/pdf/perkemVII/PKEM2012_4A5.pdf.
- Ministry of Higher Education. (2011). *Education development plan for Malaysia (2001-2010)*. Malaysia. Retrieved 20 October 2016, from www.moe.gov.my.

- Riki Taufiki, Amir Hasan Dawi. (2013). “Isu Sosial dan Akademik dalam Kalangan Pelajar Antarabangsa Indonesia di Universiti Pendidikan Sultan Idris”, *Jurnal Pendidikan Bitara UPSI*. 6 (2013), 1-10. Retrieved 20 October 2016, from <http://jpbu.upsi.edu.my/images/Jurnal.Vol6.Siri5/PB14.pdf>.
- Singh Manjet. (2015). *Socio-economic, environmental and personal factors in the choice of country and higher education institution for studying abroad among international students in Malaysia*. Retrieved 20 October 2016, from <http://www.emeraldinsight.com/doi/abs/10.1108/IJEM-11-2014-0158>.
- Singh, Schapper & Jack. (2016). *The important of place for international student’s choice of University: a case study at a Malaysia University*. Retrieved 20 October 2016, from <http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/1028315314523990>.
- Thai Student Association in Malaysia. (2016). *TSAM*. Retrieved 20 October 2016, from <https://mytsam.org>.